

Seagull Bay-fokker houdt lezing op ProCross-meeting in Nederland

Holstein-topfokker kiest voor ProCross

Holstein-stieren met het prefix Seagull Bay behoren tot de genomische top van de wereld. Toch kent het meer dan tweeduizend koeien tellende bedrijf van hun fokkers, de familie Andersen in de Amerikaanse staat Idaho, maar een klein percentage Holsteins. Wegens ontevredenheid over de gezondheid en de vruchtbaarheid, wordt al bijna tien jaar de ProCross toegepast.

Seagull Bay Dairy van de familie Andersen uit de Amerikaanse staat Idaho draait volop mee in de Holstein-topfokkerij. Volgens Ben Andersen is er geen koe met zoveel zonen die hoog scoren voor melk, vet en eiwit als hun Ammon-Peachey Shauna. „De combinatie met Robust leidde tot Supersire en Headliner, die met Freddie tot Sargeant en Shaw en de combinatie met Snowman tot Platinum en Diamond, om er maar enkele te noemen.“ Allemaal genomicsstieren die ook in Nederland tot NVI's komen van rond de 300 punten.

Kruislingen

Des te opvallender is het dat er op het bedrijf vooral kruislingen rondlopen. Negen jaar

geleden besloot Andersen de veestapel in te kruisen, omdat hij niet tevreden was over de gezondheid en vruchtbaarheid van de Holsteins. Ben runt samen met zijn vader Alan en broer Greg twee bedrijven met respectievelijk 1.600 (Andersen Dairy in Declo) en 670 koeien (Seagull Bay Dairy in American Falls). Daarvan zijn er 270 Holsteins en 2.000 kruislingen verspreid over de beide bedrijven. De close-up groep en de verse koeien worden op Seagull Bay Dairy gehuisvest en de far-off groep en de oudmelkten op Andersen Dairy. Beide bedrijven liggen 120 kilometer uit elkaar. Ben Andersen deed zijn verhaal op de eerste officiële ProCross-bijeenkomst ter wereld, die in Nederland is gehouden. Het bedrijf ProCross is dit jaar op 1 april opgericht, als

dochteronderneming van het Scandinavische Viking Genetics en het Franse Coopex Montbéliarde (zie kader). Distributeurs uit de verschillende landen, waaronder Koole & Liebregts, verzamelden zich daags voorafgaand aan de NRM in Lierderholthuis (OV).

Jersey

„De Seagull Bay fokkerij op basis van genomics is onze hobby“, houdt Andersen zijn gehoor in Nederland voor. Daarnaast heeft de familie Andersen nog een aantal koeien voor de show. „Dat is een hobby van mijn vader. Er zitten belachelijk grote koeien bij“, vertelt Ben, die daar duidelijk niets mee heeft. Bens doel is een inkomen te halen uit

Andersen Dairy wordt hoofdzakelijk bevolkt door kruislingen.

	Aantal koeien	Leeftijd	Kg melk	Kg vet	Kg eiwit	% vet	% eiwit
HF	268	3.09	12.323	471	383	3,82	3,11
MB x HF	122	4.07	13.208	483	435	3,65	3,29
VR x HF	229	4.07	11.786	472	387	4,01	3,28
VR x MB x HF	145	3.02	11.627	460	384	3,96	3,30
MB x VR x HF	308	3.00	12.082	470	399	3,89	3,30
HF x VR x MB x HF	24	2.07	12.010	462	379	3,85	3,16
HF x MB x VR x HF	60	2.06	12.768	470	403	3,69	3,16

Andersens kruislingen doen in productie niet onder voor de Holsteins.

zijn bedrijf. „Tien jaar geleden raakten we aan het worstelen met de Holsteins. We lazen een artikel over Californische boeren die Zweeds Roodbont en Montbéliarde gebruikten en besloten er heen te gaan. Overigens een idee van mijn vader.”

Eerder had Andersen al enkele Jersey-kruislingen (kalfvaarzen) aangekocht, die goed bevielen. Hij kocht daarom ook wat Jersey-sperma en bij het toenemen van het aantal Jersey-kruislingen, rees de vraag hoe verder te gaan met de kruislingen. „Aanvankelijk wilden we er Jersey op gebruiken, maar na de reis naar Californië, besloten we de kruislingen met Zweeds Roodbont te insemineren. Ook kruisten we een derde van onze Holsteins in met Zweeds Roodbont of Jersey”, aldus Andersen. „Nadat ik ruim een jaar later opnieuw naar Californië ging, besloot ik ook Montbéliarde te gebruiken. Bovendien werden vanaf nu alle koeien op Andersen Dairy gekruist.”

Holstein moet kleiner

Het Jersey-ras werd tot 2011 ingezet en de laatste jaren al steeds minder gebruikt. „Jerseys hebben een goede voerefficiëntie, ze kalven gemakkelijk en produceren veel vet. Maar de uiergezondheid is een minder sterk punt en ze hebben moeite met het vasthouden van de conditie tijdens extreme winters. Een ander nadeel vormt de afzet van stierkalveren en het uitstootvee, dat nauwelijks iets oplevert. De belangrijkste

reden om met Jersey te stoppen echter vormde de lagere kilogram eiwitproductie.” Hoewel het Alans eigen idee was om in Californië te gaan kijken, was Bens vader terughoudend wat betreft het inkruisen van de eigen veestapel. „Hij was bang dat het de goede naam van de Seagull Bay fokkerij zou bezoedelen”, stelt Ben. Toch meent Alan dat de Holstein-fokkerij drastisch op weg moet naar kleinere koeien, omdat het ras anders zijn kracht verliest. „Ondanks het verbeterde stalcomfort, worden koeien niet atletischer, maar worden oudere Holsteins juist stijf”, zegt zijn zoon Ben. Binnen de zuivere Holsteins op het bedrijf, wordt dan ook nadrukkelijk rekening gehouden met de hoogtemaat. De te gebruiken stieren mogen niet te groot fokken en moeten kracht vererven. Andersen wil te veel scherpte vermijden, om op die manier robuuste dieren te verkrijgen.

Minder sterfte

„Dochters van stieren als Sanchez (fokwaarde hoogtemaat: 113, red.), Braxton (116, red.) en Atwood (117, red.) passen niet in mijn stal, wat leidt tot veel sterfte”, aldus Andersen. Negen jaar driewegkruisen heeft de sterfte fors teruggebracht. Nu gaat nog ongeveer 4 procent van de koeien dood op het bedrijf, bij de Holsteins was dat eerder 10 procent. „Minder dan 2 procent van de koeien verlaat het bedrijf binnen de eerste zestig dagen van de lactatie, terwijl 5 procent de gouden standaard is binnen Holstein in de Verenigde

Staten”, stelt Ben tevreden vast.

De transitieperiode verloopt tegenwoordig dan ook een stuk beter dan in het Holsteintijdperk. Terwijl er nauwelijks assistentie wordt verleend bij het afkalven, is het aantal doodgeboortes bij de vaarzen tegenwoordig nog 5 procent. Bij de Holstein-vaarzen bedroeg het percentage destijds 12 procent. Verse koeien worden ook niet meer gedrencht. „Drenchen was een standaardprocedure en we hadden evengoed nog lebmaagdraaiingen bij ongeveer 4 procent van de koeien. De laatste drie jaar hebben we echter geen enkele verdraaide lebmaag meer gehad.” Ook melkziekte en baarmoederontsteking zijn zeldzaam geworden op het bedrijf, terwijl de ziekenboeg door slechts een half procent van de veestapel wordt bevolkt.

Pregnancy Rate

Ook de vruchtbaarheid is verbeterd. De Pregnancy Rate is bij de kruislingen 77 procent en was bij de Holsteins 14 procent. De Pregnancy Rate is het aantal tochtigheden dat tot een dracht heeft geleid. Gebruikelijk is om een vrijwillige wachttijd na afkalven van 40 tot 80 dagen in te stellen, waarna vervolgens elke 21 dagen als een tocht worden geteld, of die nou is gezien of niet. Andersen wijst erop dat de driewegkruisingen de beste Pregnancy Rates realiseren, maar dat wel in acht moet worden genomen dat het tevens de jongere dieren zijn. De tussenkalftijd op het bedrijf bedraagt 13 maanden en het inseminatiegetal 1,8. ▶

Ben (links) en zijn vader Alan Andersen.

‘Er is een heel grote markt voor ProCross’

Het bedrijf Procross startte dit jaar op 1 april als zelfstandige onderneming en is een dochteronderneming van de coöperaties Coopex Montbéliarde uit Frankrijk en Viking Genetics uit Zweden, Denemarken en Finland. Procross wordt geleid door de Fransman Stephane Fitamant en de Nederlandse Deen Hielke Wiersma. De laatste vertrok in 1994 met zijn ouders naar Denemarken, waar zij boer werden. „Er is een heel grote markt voor ProCross”, stelt Wiersma. „Bedrijven groeien en er heerst steeds meer een commerciële gedachte. En de Holstein heeft nou eenmaal problemen met de gezondheid en de inteelt.” De Deen wijst er nadrukkelijk op dat het Holstein-ras zeker ook zijn pluspunten heeft, die worden benut in de driewegkruising. „De Holstein heeft de productie en de goede uiers, de Montbéliarde geeft een sterkere, bredere koe met meer kracht in de voorhand en sterk beenwerk, terwijl de Viking Red voor gezondheid en gemakkelijk afkalven zorgt.” Wiersma geeft aan dat de ProCross juist met Holstein, Montbéliarde en Viking Red dient te worden uitgevoerd, omdat het de

productiefste rassen zijn. En drie rassen zijn volgens hem nodig voor een maximale heterosis, een vierde ras voegt daarbij weinig toe. „ProCrossen is een moderne manier van denken. Denk aan andere diersoorten als varkens en kippen, overal buiten ze de heterosis uit.” Werken met zuivere rassen vindt Wiersma wel een vereiste. „Als je met gekruiste stieren gaat werken, kan het alle kanten op gaan. Als je een Montbéliarde x Holstein-stier met een Montbéliarde x Holstein-koe kruist, kun je een 100 procent Holstein-nakomeling krijgen, maar ook een 100 procent Montbéliarde-nakomeling en alles wat er tussenin zit.” ProCross opereert inmiddels op diverse markten wereldwijd. „Stephane woont in Spanje en beheert het Frans, Spaans, Italiaans, Portugees en Engels. En ik spreek Deens, Zweeds, Duits, Engels, Nederlands en desnoods Fries. Samen beheersen we dus de meeste talen”, aldus Wiersma. Distributeurs uit de hele wereld waren op de dag voorafgaand aan de NRM dan ook op de eerste officiële ProCross-bijeenkomst in Lierderholthuis te vinden.

Copyright foto

Copyright foto

Copyright foto

Copyright foto

Driewegkruisingen van Andersen Dairy:

1. Plumitif (MB) x Peterslund (VR) x HF
322 dagen 11.027 kg melk 4,20% vet
3,50% eiwit (1e lact)

2. Redon (MB) x Peterslund (VR) x HF
297 dagen 10.347 kg melk 3,30% vet
3,30% eiwit (2e lact)

3. Peterslund (VR) x Micmac (MB) x HF
270 dagen 9.036 kg melk 4,36% vet
3,47% eiwit (2e lact I.I.)

4. Tipoli (MB) x Peterslund (VR) x HF
323 dagen 11.948 kg melk 3,90% vet
3,53% eiwit (1e lact)

5. O Brolin (VR) x Micmac (MB) x HF
312 dagen 9.825 kg melk 4,30% vet
3,30% eiwit (1e lact)

Copyright foto

Copyright foto

De productie van de kruislingen blijft in kilo's melk niet of nauwelijks achter bij de Holsteins en op basis van kilo's vet en eiwit lijken de kruislingen het zelfs wat beter te doen (zie de tabel bovenaan pagina 25). Gemiddeld over het hele jaar realiseren de dieren een dagproductie van 37 kilo melk. Andere voordelen van de kruislingen noemt Andersen nog de goede klauwgezondheid en locomotie en de hogere prijs voor uitstootvee. „Er gaan tegenwoordig veel minder magere koeien van het erf. En de stierkalveren leveren ook meer op, zeker bij een Montbéliarde-stier als vader.”

Kilo's eiwit

Ben is verantwoordelijk voor Andersen Dairy – zijn broer runt Seagull Bay Dairy – en maakt dan ook de keuzes ten aanzien van het kruisen. „Het belangrijkste criterium is eiwitproductie”, stelt hij. Ben selecteert van elk ras drie tot vier stieren die hoog scoren voor kilogram eiwitproductie en van elk ras tenminste één stier die zeer goede uiers vererft, om die te gebruiken op koeien met matige uiers. Stieren met goede scores voor levensduur en vruchtbaarheid hebben de voorkeur, maar zijn geen must. Voor elke individuele koe wordt een stier uitgezocht, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele zwakheden in het exterieur dat een stier vererft. Montbéliarde-stieren die worden gebruikt, zijn Tipoli, Triomphe en Corsica. Van het

ras Viking Red – Deens, Zweeds en Fins Roodbont – gebruikt Andersen de stieren V Foske, Pell-Pers, S Signal en VR Cigar. Stieren die Andersen in het verleden gebruikte en waarover hij nog altijd zeer enthousiast is, zijn de Montbéliarde-stieren Plumitif en Papayou en de Viking Red-stieren O Brolin en B Jurist.

Genomic bubble

Van het Holstein-ras gebruikt Andersen de dochtergeteste stier Planet en voor de rest genomicsstieren van het eigen Seagull Bay bedrijf. De Amerikaan gebruikt Planet al vijf jaar, omdat hij naar eigen zeggen tot dusver geen betere stier heeft ontdekt. O Man is acht jaar gebruikt en de Montbéliarde-stieren Redon en Tipoli worden ook al vijf jaar lang gebruikt. „Ik gebruik dezelfde stieren gedurende meerdere jaren, als ze hoog in de rangschikking blijven staan”, aldus Andersen, die daarbij vooral naar kilo's eiwit kijkt. Aan de andere kant krijgen genomicsstieren dus volop kans, zeker binnen het Holstein-ras (inmiddels 80 procent). Van de rassen Montbéliarde en Viking Red zijn sinds kort ook genomicsstieren beschikbaar en Andersen wil vooreerst per ras voor een derde deel genomicsstieren inzetten. Ben Andersen heeft duidelijk vertrouwen in de genomicsstechniek en geeft aan dat er op Seagull Bay veel geld aan wordt verdiend. Maar hij heeft voor zijn toehoorders in Lierderholthuis ook een kanttekening in petto. „De 'genomic bubble'

gaat barsten, de inteelt wordt namelijk niet minder. Om hoge genomicsstieren te krijgen, moet je hoge vaderdieren hebben. Het wordt met genomics dan ook niet beter, maar slechter, de inteelt neemt versneld toe.”

Minder stress

Andersen heeft geen last van de toenemende inteelt binnen de rassen als gevolg van de genomicsstechniek. Integendeel. „Hoe meer inteelt in de zuivere rassen, hoe meer heterosis”, stelt hij. „Heterosis als gevolg van kruisen is een grote bonus en bovendien ben je in één keer van het inteeltprobleem af.” De veehouder houdt het voorsnog bij Holstein, Viking Red en Montbéliarde, maar heeft inmiddels ook de eerste Fleckvieh-kalveren, om te kijken of het ras voor hem meerwaarde heeft. De vijfde generatie ProCross-dieren is inmiddels op het bedrijf en Andersen gaat volop door op de ingeslagen weg. „Als je een Holstein uit een kruising fokt, dus de vierde generatie, dan krijg je een Holstein zoals die behoort te zijn.”

De Amerikaan is ervan overtuigd dat de ProCross voor een commercieel bedrijf de beste manier van werken is. „Je krijgt een sterkere koe, met minder transitieproblemen en een betere vruchtbaarheid. Je krijgt bovendien meer vervangende dieren, dat levert veel geld op. De bedrijfsvoering wordt gemakkelijker, je hebt minder stress en meer werkplezier.” ■

De stallen van het 1.600 koeien tellende Andersen Dairy.

Copyright foto